

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

Sectio Prima. Status quæstionis, & advertenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

matio sufficit ad operandum prudenter, & qui non vult se exponere periculo errandi, si perfecte dominatur suis actibus, cum hac moderatione iudicat; adeo ut ipsi etiam Beati de his rebus, quas certo non norunt, non aliter iudicium ferant, nisi Divinâ revelatione instruantur; quos in hac perfectione imitatum esse Beatam Virginem credibile est; cum & facile potuerit, & melius, & perfectius hoc fit.

N. 3. Hæc ad litteram P. Suar. quæ si à Modernis Adversariis negantibus ad sine peccato formali, & ad prudenter honestè formaliter operandum, satis esse iudicium evidens reflexum de probabilitate veritatis; sed necessarium semper, & indispensabiliter esse iudicium directum de veritate, etiam in rebus hinc inde inter T.T. valdè incertis; hæc, inquam, si lecta, & ponderata fuissent, nullus fuisset dubitandi, & multò minùs negandi locus; & quod caput est, nullus omnino accusandi nostrum discurrendi modum, tamquam omnium laxitatum originem: cum tamen Deipara, & Beati suomet in rebus incertis opinandi, & operandi modo rem totam in nostri favorem resolvant. At quia res, Deiparæ, & Beatorum exemplo satis explorata, in litem vocatur, & negatur, immò ut omnium laxitatum origo audiret, ideò rem totam accuratè pro nostro modulo digerendam duximus.

SECTIO I.

Status questionis, & advertenda.

S. I.

Status questionis.

SUMMARIUM.

Non est questio de reflexo iudicio supra licitum usum opinionis probabilis: sed questio est de iudicio reflexo supra probabilitatem, & probabilitatem, an satis illud sit, suspensio omni directo subjectivè probabilis, n. 4.

Cur ampliè questionem ad iudicium reflexum de objectivâ probabilitate, aut certitudine morali? n. 5. 6. 7. 8.

Sicut questio de subjectivâ probabilitate extenditur ad omnem sive aquè, sive magis, sive minus probabilem, ita etiam questio de objectivâ probabilitate extendi potest, n. 8.

Immo extendo ad objectivam certitudinem moralem, an satis se solo sit iudicium reflexum supra illam, suspensio omni directo subjectivè certo, n. 9.

Explico, & expono exemplis questionem, n. 10. 11. 12.

Questio præsens inverso modo procedit, ac que-

stio de necessitate iudicii reflexi supra licitum usum, n. 13.

Questio est, an necessarium semper sit iudicium directum de veritate opinionis, an satis reflexum certum de probabilitate veritatis opinionis, n. 14. 15. 16.

Non est questio in præfenti de sufficienti conscientiæ directæ; certo probabilis, aut probabilioris, aut moraliter certæ, sumptæ formaliter, subjectivè, & exercitè, (sunt enim synonyma) sive præterea necessarium sit, sive non sit, aliud iudicium reflexum de licito usu cuiusvis opinionis practicæ certò probabilis, aut probabilioris, aut moraliter certæ, ne quis formaliter peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur: sed se solâ satis esse conscientiam, seu opinionem directam certo probabilem subjectivè, & multò magis se solâ satis esse conscientiam directam certò probabilioris, aut moraliter certam subjectivè, ne quis formaliter peccet, aut ut quis honestè formaliter operetur. Sed questio est de ipsâ certâ probabilitate, aut probabiliortate, aut certitudine morali, objectivè, & signatè, nempe, an ne quis formaliter peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur, satis sit solum iudicium evidens reflexum de certâ opinionis probabilitate, aut probabilitate, aut certitudine morali, suspensio omni prorsus iudicio directo, subjectivè, exercitè, & formaliter probabilis, aut probabiliori, aut moraliter certo de veritate opinionis?

Et si autem præcipuum questionis præfentis, immò nostrum præfentis Disputationis intentum sit ostendere, quod ad honestè formaliter operandum, aut ad non formaliter peccandum satis sit iudicium reflexum de probabilitate, etsi minori, veritatis opinionis, dummodo illud iudicium reflexum sit evidens, aut certum, suspensio omni iudicio directo certo probabilis subjectivè, attamen quia in re valde difficili versamur, ut potè reflexâ, immò in re à Modernis Probabilioristis reprobata tamquam scandalosa, ideo ut pedetentim procedam, juxta morem eorum, qui in lubrico ambulant; & ut ab exordio questionis omnem scandalosi suspensionem à me avertam, non fui contentus proponere statum questionis, limitando illud ad solum iudicium certum de probabilitate veritatis opinionis, equali, aut minori, an

an hoc, inquam, satis se solo fit, ne quis formaliter peccet, aut ut honestè formaliter operetur, suspensio omni iudicio directo subiectivè, æquè, aut minùs probabili: sed ampliavi quæstionis statum ad omne iudicium reflexum certum de probabilitate, si-ve æquali, si-ve minori, si-ve maiori, si-ve de morali certitudine veritatis opinionis; nempe, an ne quis formaliter peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur, satis se solo fit iudicium reflexum de certâ objectivâ probabilitate, aut probabilitate, aut certitudine morali veritatis opinionis, suspensio omni prorsus iudicio directo subiectivè probabili, vel probabiliori, vel moraliter certo veritatis opinionis? Quod autem quæstio ampliari possit ad iudicium reflexum certum de probabilitate, aut certitudine morali, an hoc se solo satis sit sine iudicio directo probabiliori, aut moraliter certo, ostendam paulo post.

N. 6. Cur autem hoc præstiterim, & quæstionis statum ampliaverim etiam ad probabilitatem, & certitudinem moralem objectivam veritatis opinionis, non autem eum limitaverim ad solam æqualem, aut minorem objectivam probabilitatem veritatis opinionis; in causa fuit, primò, ut viam explanarem ad præcipuam nostram conclusionem, quâ asserimus, satis se solo esse certum de objectivâ probabilitate, si-ve æquali, si-ve minori, veritatis opinionis iudicium, suspensio omni prorsus iudicio directo, æquè, aut minùs, subiectivè probabili de veritate opinionis. Etenim si, ut ostendam, satis se solo est iudicium reflexum certum de objectivâ certitudine morali veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subiectivè moraliter certo, (quale tamquam necessarium adstruitur à Certitudinistis negantibus licitum sequi opinionem minùs tutam, nisi sit moraliter certa, ita ut satis non sit, quod sit longè probabilior) satis quoque erit solum iudicium reflexum certum de objectivâ probabilitate veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subiectivè probabiliori. Rursus si satis est, ut docebo, ne quis formaliter peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur, satis sit solum iudicium certum de objectivâ probabilitate veritatis opinionis, suspensio omni directo subiectivè probabiliori, (quale necessarium docent Probabilioristæ, negantes licitum sequi minùs tutam; nisi sit probabilior) satis quoque erit solum iudicium reflexum certum de objectivâ, si-ve æquali, si-ve minori, probabilitate veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subiectivè, si-ve æquè, si-ve minùs,

Tom. III.

certò tamen probabili.

Secundò, quia si res accuratè consideretur, status quæstionis complectens solum objectivam probabilitatem, æqualem, aut minorem, an se solo tale iudicium reflexum certum de objectivâ probabilitate, æquali, aut minori, veritatis opinionis, satis sit, suspensio omni iudicio directo certo probabiliori subiectivè, si-ve æquè, si-ve minùs; hic, inquam, status quæstionis locum habere potest, ampliando illum ad iudicium reflexum certum de objectivâ probabilitate, aut morali certitudine veritatis opinionis; an videlicet, ne quis formaliter peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur, satis se solo sit iudicium reflexum evidens de objectivâ probabilitate, aut certitudine morali veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subiectivè probabiliori, vel moraliter certo de veritate opinionis? Si ergo quæstionis status locum habere potest, non tantum ubi agitur de objectivâ probabilitate minori, aut æquali, sed etiam de objectivâ probabilitate, aut certitudine morali veritatis opinionis, ignoro cur non sit dilatandus ad ipsam objectivam certitudinem moralem, & probabilitatem veritatis opinionis.

Tertiò, quia sicut, dum quærimus de directâ subiectivâ probabilitate, extendimus quæstionem ad directam subiectivam veritatis opinionis probabilitatem, immò ad moralem certitudinem; quærimus enim, an licitum sit sequi opinionem stantem pro libertate, etsi minùs, aut æquè probabilem; vel saltem, an licitum sit sequi tunc tantum, quando stans pro libertate est probabilior; vel demum, an tunc tantum licitum sit sequi, quando stans pro libertate est moraliter certa? Ita, dum agimus quæstionem de objectivâ probabilitate, extendi etiam debet ad objectivam probabilitatem, aut moralem certitudinem veritatis opinionis. Ratio est; quia sicut queritur, an ne quis formaliter peccet, aut ut quis honestè formaliter operetur, satis sit solum iudicium evidens de certâ probabilitate objectivâ veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo certo probabiliori subiectivè; hoc autem negant Probabilioristæ: ita quoque queri potest, an satis sit solum iudicium evidens de objectivâ probabilitate, aut morali certitudine veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subiectivè probabiliori, aut moraliter certo?

Quartò, quia vel Certitudinistæ, qui negant licitum sequi stantem pro libertate, et si longè probabiliorem, nisi sit moraliter certa:

R. ij

certa:

certa: & Probabilioristæ, qui negant licitum sequi stantem pro libertate, nisi sit longè probabilior, interrogati à nobis, an ad finem peccato formali, aut cum honestate formali operandum, satis sit solum reflexum iudicium evidens de objectivâ morali certitudine, aut de probabilioritate veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subiectivè moraliter certo, aut probabiliori, vel, inquam, negant satis esse, vel affirmant? Si negant; rem evidentem negabunt, ut ostendam: si affirmant; eo ipso dant nobis idem fundamentum asserendi, satis quoque esse solum reflexum iudicium de certâ objectivâ probabilitate, sive æquali, sive minori, suspensio omni iudicio directo subiectivè certo probabili, sive æquè, sive minùs, ne quis formaliter peccet, aut ut quis honestè formaliter operetur. Etenim, quidquid dicturi sunt contra hanc assertionem de sufficientiâ iudicij evidenter quoad objectivam probabilitatem, minorem, aut æqualem, oriari unice potest ex licito usu cujusque opinionis certo subiectivè probabilis; hæc autem omnia rejecta sunt, non autem ex peculiari difficultate, quam includat iudicium reflexum certum de objectivâ probabilitate. Si enim iudicium de certâ objectivâ probabilitate satis est, ut affirmare debent Probabilioristæ; ita per nos satis erit iudicium de certâ objectivâ probabilitate, et si minori, aut æquali.

N. Ne verò horum terminorum similitudo
10. confusionem pariat, nempe, certa objectiva probabilitas, certa objectiva probabilioritas, certa objectiva certitudo moralis; directâ subiectiva probabilitas, directâ subiectiva probabilioritas, directâ subiectiva certitudo moralis; ne, inquam, hi termini confundant, illustrabo exemplo, & quidem unice in certâ objectivâ probabilitate: si enim hæc se solâ satis est absque directâ subiectivâ probabilitate, ne quis formaliter peccet, aut ut quis honestè formaliter operetur, multò magis satis erit sola subiectiva probabilioritas, aut moralis certitudo sine subiectivâ probabilioritate, aut morali certitudine.

N. Hoc autem explico redeundo ad quæstio-
11. nis statum. Datur duplex opinio certo probabilis circa licentiam picturæ die festo; una certo probabiliter affirmat eam licentiam; altera eandem licentiam certo probabiliter negat: præscindendo modò, quæ sit probabilior, immò suppono utramque æquè probabilem. In hoc casu possum vel directè assentiri alterutri, vel neutri directè assentiri; quin omisso omni iudicio directo subiectivè formaliter probabili, concipere possum hoc,

aut illud iudicium reflexum certum de eorum opinionum objectivâ probabilitate. Certo probabile est picturam die festo licere; certo probabile est picturam die festo non licere: ecce, si directè attentior alterutri opinioni assentiatur, aut neganti, iudicando, *Licet, vel non licet die festo pictura, tunc opinio certo probabilis, cui directè assentior, stabit subiectivè, exercitè, & formaliter in mente*; si verò neutri directè assentiatur, sed suspensio hoc utroque iudicio directo, *Licet, vel non licet die festo pictura*, concipiam certum, aut evidens de alterutrius, aut utriusque opinionis probabilitate iudicium; ex. gr. vel hoc, *Certo probabile est picturam die festo licere*, vel istud, *Certo probabile est picturam die festo non licere*; vel utrumque simul; non enim inter se opponuntur, cum ambo sint affirmativa de modo, tunc opinio certo probabilis, cuius probabilitati, non autem veritati, directè, & immediatè assentiatur, stabit subiectivè, & signatè in mente; etenim probabilitas veritatis opinionis, non autem veritas, est objectum, quod à meo iudicio reflexo directè, & immediatè affirmatur.

In præsentî quæritur, an sicut, juxta nos, N. rie quis formaliter peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur, satis est, ut ipsa opinio certo probabilis practicè existat subiectivè in mente, sive præterea necessarium sit aliud iudicium certum reflexum de licito usu cujusvis opinionis certo probabilis practicè, subiectivè, & formaliter existentis in mente, ut sentiunt Reflexistæ tuentes hoc iudicium reflexum certum de licito usu opinionis certo probabilis practicè, existentis in mente, esse ultimum conscientie dictamen; sive tale iudicium reflexum supra licitum usum cujusvis opinionis certo probabilis practicè, subiectivè existentis in mente, necessarium non sit, ut nos docuimus d. 19. statuentes ipsam opinionem certo probabilem practicè, subiectivè existentem in mente, esse ultimum conscientie dictamen. Ita modò quæritur, an ne quis formaliter peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur, satis se solo sit certum iudicium reflexum immediatè cadens supra certam probabilitatem veritatis opinionis: seu an satis sit, ut ipsa opinio certo probabilis existat purè objectivè, & signatè in intellectu; an præterea necessarium sit iudicium directum certo probabile cadens immediatè supra veritatem opinionis certo probabilis; seu, an necesse sit, ut ipsa opinio certo probabilis existat formaliter subiectivè, & exercitè in mente?

Quare, si res acutè ponderetur, manifestum erit, quòd controversia præfens in verto prius

prorsus incedat modo, ac ea, quam d. 19. agnoscit: ibi enim quaeritur, an praeter iudicium directum certo probabile, aut probabilius formaliter, & subjectivè existens, sit necessarium aliud iudicium certum reflexum de licito usu cuiusvis opinionis certo probabilis, aut probabilioris subjectivè existentis in mente, ut necessarium asserunt Reflexistae, ne quis formaliter peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur, opinando, & operando juxta certo probabilem, aut probabiliorē. Ego autem tale iudicium reflexum de licito usu cuiusvis probabilis, aut probabilioris, formaliter subjectivè existentis in mente, ne quis formaliter peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur, prorsus negavi esse necessariū; hic autem quaero, an praeter iudicium reflexum certum de probabilitate, aut probabilioritate, necessarium sit iudicium directum subjectivè formaliter probabile, aut probabilius, ne quis formaliter peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur, ut sentiunt aliqui Probabilioristae, & Certitudinistae?

N.
14.

Recolatur exemplum adductum duplicis opinionis, una quae stet pro licentiā, altera pro non licentiā picturae, quam utramque suppono certo probabilem, siue aequè, siue non aequè, quod modo non curo. Quaeritur, an ut licitè pingam die festo, satis se solo sit iudicium reflexum certum de probabilitate veritatis opinionis directae, nempe hoc iudicium, *Certo probabile est licere die festo picturam*? An verò necessarium praeterea sit, ut adsit iudicium subjectivè formaliter probabile de veritate opinionis directae, nempe hoc iudicium directum, *Licet die festo pictura*; quidquid deinde sit, an illud iudicium reflexum adsit, vel non? Si ut licitè, & honestè operer, necessarium indispensabiliter est iudicium directum absolutum de veritate opinionis certo probabiliter tuentis licere picturam, tunc illicita erit pictura, nisi iudicem certo probabiliter absolute opinionem affirmantem esse veram: si verò satis est, ut solam probabilitatem veritatis ejus opinionis iudicem esse veram, tunc omisso iudicio directo de veritate opinionis stantis pro licentiā picturae, & unice formato iudicio reflexo de certā probabilitate veritatis opinionis stantis pro licentiā picturae, tunc, inquam, licita erit volitio picturae die festo.

N.
15.

Porro, ne pigeat Lectorem iterum reflectere, quaestionem habere posse locum, etiam in sententiā Probabilioristarum, & Certitudinistarum: cum enim utrique nostrae opinionis adversentur, eo ipso quod quaestio haec locum habeat etiam in eorum sententiā, hinc

Tom. III.

invalida contra eosdem arma sumi possunt. Quod autem locum habeat, patet ex dictis paulo ante: ut enim quaeritur, an necessarium semper sit iudicium subjectivè probabile, & directum de veritate opinionis certo probabilis; an vero satis se solo sit iudicium reflexum de certā probabilitate, etiam minori, veritatis opinionis; ita idem quaeri potest tum in sententiā Probabilioristarum tuentium unice licitum usum opinionis minus tutae, sed probabilioris; tum in sententiā Certitudinistarum tuentium unice licitum usum minus tutae, sed moraliter certae, nempe, an ne quis peccet, aut ut quis formaliter honestè operetur, satis se solo sit iudicium reflexum de certā objectivā probabilioritate, aut objectivā certitudine morali veritatis opinionis; an verò necesse prorsus sit iudicium directum subjectivè moraliter certum, aut probabilius de veritate opinionis, juxta quam aliquis operari vult?

N.

Idem patet ex paritate; ut enim d. 19. dixi, quod quaestio de necessitate iudicii certi reflexi supra licitum usum cuiusvis opinionis practicae certo probabilis existentis subjectivè in mente, an vero satis sit quodlibet iudicium certo probabile practicae existens subjectivè in mente, ut sine peccato formali, aut ut cum formali honestate operemur; haec, inquam, quaestio locum habere potest etiam in sententiā Probabilioristarum, immò & Certitudinistarum, nempe, an ne quis formaliter peccet, aut formaliter honestè operetur, sequendo opinionem probabiliorē, aut moraliter certam, subjectivè formaliter in mente existentem, satis sit, ut ipsa opinio moraliter certa, aut probabilior existat subjectivè in mente; an verò sit praeterea necessarium iudicium certum de licito usu cuiusvis certo probabilioris, aut moraliter certae, subjectivè in mente existentis? Ita in nostro casu, haec quaestio, an satis se solo sit iudicium reflexum de certā subjectivā probabilitate veritatis opinionis, an verò necessarium indispensabiliter sit iudicium directum certo probabile subjectivè formaliter existens in mente de veritate ipsius opinionis; haec, inquam, quaestio locum habere potest etiam in sententiā Probabilioristarum, & Certitudinistarum, nempe, an ne quis formaliter peccet, aut formaliter honestè operetur, necessarium prorsus sit ipsum iudicium moraliter certum, aut certo probabilius subjectivè existens in mente, de veritate opinionis; an verò satis se solo sit iudicium certum reflexum de objectivā certitudine morali, aut probabilioritate veritatis opinionis, ita ut ipsa certitudo moralis,

R. iiij

aut

aut probabilioritas non nisi objectivè existat in mente, seu sit objectum immediatè affirmatum ab ipso iudicio reflexo evidenti.

§. II.

Advertenda.

SUMMARIUM.

Varietas T.T. opinando ostendit limitationem humanæ mentis, & docet demissè de se sentendum, n. 17.

Quam mira in re præsentis Theologorum varietas, & contrarietas, à n. 18. ad 22.

Judicium cadens supra probabilitatem aequalem, aut inaequalem debet esse certum, n. 23.

Semper necessarium est iudicium reflexum certum de objectivâ probabilitate, n. 24. 25.

Non est faciendus transitus à iudicio reflexo supra licitum usum opinionis subjectivè probabilis, aut probabilioris, ad iudicium reflexum certum de objectivâ probabilitate, aut probabilioritate opinionis, n. 26.

Triplex potest esse in præsentis questio, n. 27.

Lis tota reducitur, an licitum sit operari sub solo iudicio reflexo certo de objectivâ probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis, suspensio omni directo subjectivè probabili, aut probabiliori de ejusdem veritate? n. 30.

An autem hoc liceat, etiam stante iudicio directo de falsitate opinionis, quam sequor, perinde est pro præsentis questione; sive hoc affirmetur, sive negetur, n. 30. 31.

N.
17.

Primo præterire nequeo miram Theologorum inter se opinandi contrarietatem, non tantum ut humanæ mentis ignorantia constet, quantum, ut experientia ipsa discamus, nostris opinionibus non multum fidere, nec cuique opinioni propriæ fictitiæ certitudinem moralem, aut fixam, & firmam veritatis determinationem appingere, prout moris est Probabilioristis, & Certitudinistis, qui cuilibet propriæ opinionis firmam veritatem, aut certitudinem moralem tribuunt.

N.
18.

Aliqui enim ex T.T. nempe Reflexistæ, tam Probabilistæ, quam Probabilioristæ (sunt enim aliqui Probabilioristæ, qui sunt Reflexistæ, ut dixi d. 19. sect. 4.) contendunt, quod præter iudicium directum subjectivè, & exercitè probabile, aut probabilius, ne quis formaliter peccet, aut formaliter honestè operetur, & de utroque certus sit, requiratur reflexum certum de licito usu cuiusque opinionis directæ, certò probabilis, aut probabilioris, subjectivè existentis in mente iudicium; adeo ut si hoc certum reflexum iudicium desit, eo ipso peccabitur

formaliter, quatenus homo operabitur sine iudicio certo de non peccato formali, & de formali honestate operationis.

E contra alij tam Probabilistæ, nempe P. Sanch. P. Vasqu. quam Probabilioristæ, nempe P. Eliz. P. Thyrs. Palanco, & alij negant necessarium esse tale iudicium reflexum certum de licito usu opinionis probabilis, aut probabilioris, sed satis esse directum certò probabile, aut probabilius.

Similiter loquendo, non de iudicio certo reflexo supra licitum opinionis probabilis, aut probabilioris usum, sed de iudicio reflexo supra certitudinem probabilitatis, aut probabilioritatis, aliqui T.T. tam Probabilistæ, quam Probabilioristæ docent, quod ad sine peccato formali, aut cum formali honestate operandum, satis se solo sit, vel solum iudicium directum exercitè, & subjectivè probabile, aut probabilius sine iudicio reflexo de certâ objectivâ probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis; vel satis se solo esse solum iudicium reflexum de certâ objectivâ probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis, sine iudicio directo certò probabili, aut probabiliori, subjectivè existente in mente.

Econtra alij negant necessarium, immò, quod plus est, negant satis esse se solo iudicium reflexum de certâ objectivâ probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis; quin affirmant necessarium semper esse, immò se solo satis esse iudicium directum subjectivè probabile, aut probabilius de veritate opinionis, ne quis formaliter peccet, & ut quis honestè formaliter operetur.

Ecce insignis Theologorum inter se contrarietas. Iudicium directum subjectivè probabilius de veritate opinionis se solo satis est, ne quis formaliter peccet, & ut quis honestè formaliter operetur, nec necessarium est, immò insufficiens prorsus est solum iudicium reflexum de certâ objectivâ probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis directæ. Ita P. D. Thyrsus, P. Muniel. Palanco, P. D. Gonet. M. Mercor. P. Eliz. & alij. Tam iudicium directum subjectivè certò probabile, vel probabilius de veritate opinionis se solo satis est, quam se solo satis est iudicium reflexum de certâ objectivâ probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis. Ita Probabilistæ, & ex Probabilioristis M. Pasterinus, & P. Scild.

Secundò præterire nequeo, quod si iudicium reflexum cadens supra licitum usum cuiusvis opinionis certò probabilis, aut probabilioris, aut moraliter certæ, sit moraliter certum, sive non sit moraliter certum

attamen indubitabile est, quod iudicium reflexum cadens supra objectivam probabilitatem, aut probabilioritatem, aut moralem certitudinem veritatis opinionis, esse debeat evidens, aut certus, nisi enim certitudo moralis, aut probabilioritas, aut probabilitas objectiva veritatis opinionis sit certa, aut evidens, non licet sequi ullam opinionem subjective probabilem, aut probabiliorē, aut moraliter certam, ut plerique merito supponunt, & ego fusc ostendi d. 18. sect. 3. ut enim aliquam opinionem licite sequar, debet mihi esse certo probabilis, aut probabilior, aut moraliter certa; seu deo saltem esse certus de objectivā certitudine morali, aut probabilioritate, aut probabilitate veritatis opinionis.

Tertio præterire nequeo, quod si iudicium reflexum certum de licito usu cuiusvis opinionis subjective probabilis, aut probabilioris, aut moraliter certæ, sit necessarium, præter iudicium directum subjective certo probabile, aut probabilis, aut moraliter certum, siue, inquam, hoc iudicium reflexum sit necessarium, ne quis formaliter peccet, & ut quis honeste formaliter operetur, ut volunt Reflexistæ; siue illud iudicium reflexum necessarium non sit, ut nos docuimus; hoc tamen indubitabile est, quod ne quis formaliter peccet, aut ut quis honeste formaliter operetur, necessarium semper sit prævium iudicium reflexum evidens, aut certum de objectivā probabilitate, aut probabilioritate, aut certitudine morali veritatis opinionis. Etenim aliud est, quod, ne formaliter peccem sequendo opinionem certo subjective probabilem, aut probabiliorē, necessarium non sit iudicium certum reflexum de licito usu cuiusvis opinionis subjective certo probabilis, aut probabilioris; aliud est, quod, ne formaliter peccem sequendo opinionem certo subjective probabilem, aut probabiliorē, necessarium non sit iudicium reflexum certum, aut evidens de certā objectivā probabilitate, aut probabilioritate opinionis. Illud d. 19. negavimus necessarium: hoc d. 18. necessarium affirmavimus; nec iudicium reflexum certum (si tamen est certum) de licito usu cuiusvis opinionis certo subjective probabilis, aut probabilioris, aut moraliter certæ confundi debet cum iudicio reflexo certo, aut evidenti de certā objectivā probabilitate, aut probabilioritate, aut morali certitudine veritatis opinionis.

Dixi, si certum est iudicium reflexum de licito usu cuiusvis opinionis subjective certo probabilis, aut probabilioris, aut moraliter certæ; nam Probabilioristæ contra Pro-

babilitas negant concipi posse iudicium moraliter certum de licito usu cuiusvis opinionis certo probabilis; nos tamen diximus concipi posse, si præmissæ formentur, ut a nobis formantur; & satis est, ut iudicium illud reflexum sit Probabilistis moraliter certum. Similiter Certitudinistæ negantes licitum sequi opinionem probabiliorē minus tutam, negant formari posse iudicium moraliter certum de licito usu opinionis certo probabilioris minus tutæ; attamen ipsi Probabilioristæ tuentur posse tale certum iudicium formari, non quidem certum ipsis Certitudinistis, sed certum ipsis Probabilioristis. Demum negantes ne quidem satis esse moralem certitudinem veritatis opinionis minus tutæ, ut eam licite sequamur, sed necessario debere opinionem esse in se veram, & saltem requiri evidentiam moralem veritatis, negant formari a Certitudinistis posse iudicium certum de licito usu cuiusvis opinionis moraliter certæ minus tutæ; attamen ipsi Certitudinistæ contra hos Doctores pro solā veritate militantes, aut pro evidentia veritatis opinionis minus tutæ, ut eam licite sequamur, dicunt formari a se tale iudicium certum, etsi ab Adversariis non formetur.

Quarto præterire nolo, non esse in præfenti permittendum transitum à iudicio reflexo supra licitum usum cuiusvis opinionis subjective certo probabilis, aut probabilioris, aut moraliter certæ, (quod iudicium reflexum, siue sit, siue non sit, immo repugnet, ut sit moraliter certum, nihil modo contendo) ad iudicium reflexum cadens supra certam objectivam certitudinem moralem, aut probabilioritatem, aut probabilitatem veritatis opinionis directæ, quod semper debet esse certum. Sicut enim ad sine peccato formali, aut cum honestate formali operandum nullatenus satis est opinio subjective probabilis, aut probabilior, nisi sit certo probabilis, aut probabilior, ita neque satis erit ipsa opinio objective probabilis, aut probabilior, nisi ea objectiva probabilitas, aut probabilioritas sit moraliter certa, aut evidens. Atque adeo suppono tanquam indubitatum, quod ipsa objectiva probabilitas, aut probabilioritas debeat, immo sit moraliter certa, aut evidens, ut quæstioni locus sit.

Quinto præterire nolo triplicem hic esse posse questionem. Prima est, an liceat operari sub solo iudicio certo reflexo de objectivā probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis, suspensio omni prorsus directo iudicio, subjective probabili, aut probabiliori, tum de veritate, tum de falsitate opinio-

N. 14.

N. 26.

N. 27.

N. 25.

opinionis directæ? Secunda est, an liceat operari sub iudicio reflexo certo de objectivâ probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis directæ, conjuncto tamen cum iudicio directo subjective probabili, aut probabiliori de veritate ejusdem opinionis? Tertia est, an liceat operari sub iudicio reflexo certo de objectivâ probabilitate, aut probabilioritate veritatis opinionis directæ, conjuncto tamen cum iudicio directo subjective probabili, aut probabiliori de falsitate ejusdem opinionis? Etenim non repugnat, ut dum iudico opinionem A esse certò probabilem, simul probabiliter iudicem esse veram: immò non repugnat, ut dum iudico opinionem A esse certò probabilem, simul probabiliter iudicem esse falsam; hoc enim toties evenit, quoties stamus inter opiniones inter T.T. valde incertas; quilibet enim, si eâ, quam decet, modestiâ, ratiocinetur, alienam, quam iudicat falsam, iudicat simul esse sibi certò probabilem: ergo non repugnat, ut simul, & semel concipiam hæc duò iudicia; unum reflexum certum de objectivâ probabilitate veritatis opinionis directæ; aliud directum incertum purè probabile de falsitate ejusdem opinionis certò probabilis objective.

N.
28.

Porro ex triplici quæstione allatâ, secunda à nemine negatur juxta principia, quæ quilibet sibi statuit circa licitum usum opinionis subjective probabilis, aut probabilioris. Qui enim docent licitum usum cujusvis opinionis subjective probabilis, eo ipso affirmabunt, licitum operari sub iudicio reflexo certo de objectivâ probabilitate veritatis opinionis, conjuncto cum iudicio directo subjective probabili de veritate ejus opinionis. Qui verò unice admittunt licitum usum opinionis subjective probabilioris, eo ipso negabunt licitum operari sub iudicio reflexo certo de objectivâ probabilitate veritatis opinionis, etsi unito cum iudicio directo subjective probabili de veritate ejus opinionis, & unice affirmabunt licitum operari sub iudicio reflexo certo de objectivâ probabilioritate veritatis opinionis, unito cum iudicio directo subjective probabiliori de veritate ejus opinionis: ergo secunda quæstio à nemine juxta principia à se statuta negari potest.

N.
29.

Quapropter tota lis reducitur ad primam, & tertiam quæstionem. Prima erat, an liceat operari sub solo iudicio reflexo certo de probabilitate, aut probabilioritate objective veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subjective probabili, aut probabiliori de veritate ejusdem opinionis? Tertia, &

longè difficilior erat, an liceat operari sub iudicio reflexo certo de probabilitate, aut probabilioritate objective veritatis opinionis, conjuncto, non quidem cum iudicio directo subjective probabili, aut probabiliori de veritate ejusdem opinionis; sed conjuncto cum iudicio directo subjective probabili, aut probabiliori de falsitate ejusdem opinionis? ex. gr. an liceat operari sub hoc iudicio reflexo certo de probabilitate, conjuncto cum hoc directo subjective probabili, aut probabiliori de falsitate ejusdem opinionis, Certò probabile est picturam licere, attamen iudico non licere.

Hæc autem tertia quæstio à nobis latè discussa fuit d. 12. ibi enim ostendi, quod possimus, tam retentâ, quam dimittâ propriâ opinione, opinari, & operari juxta antiquam. Hoc scio, quod in ordine ad quæstionem sequentibus Disputationibus discutendam nihil prorsus conducatur hæc tertia quæstio: si ve enim liceat, si ve non liceat operari sub iudicio directo speculativo subjective probabili, aut probabiliori de opinionis falsitate, conjuncto cum iudicio reflexo certo de ejusdem opinionis falsâ probabilitate, non inde inferitur quod non liceat operari sub solo iudicio reflexo de certâ probabilitate veritatis opinionis, suspensio omni prorsus iudicio directo subjective probabili, aut probabiliori, versante circa opinionis veritatem, aut falsitatem.

Ratio est manifesta; quia non licentia operandi oriri potest ex complexo utriusque iudicii, quorum unum est directum de opinionis falsitate, ex. gr. *Non licet commutationem officij*; alterum est reflexum, & certum de probabilitate veritatis ejusdem opinionis falsæ, ex. gr. *Certò probabile est licere commutationem officij*. E contra, si omne iudicium directum suspendatur, adest unice iudicium reflexum certum, nempe, Certò probabile est licere officij commutationem; quidquid sit, an opinio practica asserens licere, sit speculative vera, aut speculative falsa: ergo ex eo, quod non liceat operari sub iudicio reflexo certo de objectivâ probabilitate veritatis opinionis, conjuncto cum iudicio directo subjective probabili, aut probabiliori, de falsitate ejusdem opinionis directæ, non inferitur, quod illicitum quoque erit operari sub solo iudicio reflexo de certâ probabilitate objective veritatis opinionis, separato ab omni iudicio directo de ejusdem opinionis certò probabilis falsitate.

SEC.

SECTIO II.

Mea mens circa sufficientiam, aut insufficientiam solius iudicii reflexi evidens, de objectivâ Certitudine morali, aut Probabilitate, aut Probabilitate veritatis opinionis.

§. I.

Conclusiones.

SUMMARIUM.

Dico satis se solo iudicium reflexum evidens de morali certitudine veritatis, suspensio directo moraliter certo de veritate opinionis, n. 33.

Satis quoque se solo iudicium reflexum de objectivâ probabilitate, suspensio omni directo de veritate, & omni reflexo de minori probabilitate, n. 34.

Satis etiam se solo iudicium reflexum de equali probabilitate, n. 35.

Satis demum se solo iudicium reflexum certum de minori probabilitate objectivâ, suspensio tum omni reflexo certo de maiori objectivâ probabilitate, tum directo subjectivè minus probabili de veritate opinionis, n. 37.

In quo conveniant dictæ conclusiones, n. 38.

In quo disconveniant, n. 39. 40. 41.

Sermo in presenti semper est de suspensione omnis iudicii, tum certi reflexi de probabilitate, aut probabilitate oppositi, tum directi compossibilis cum reflexo certo de probabilitate, aut probabilitate veritatis opinionis, ib. & 42.

Certitudo, & probabilitas sumi potest respectivè, & absolute. Quid utraque? n. 43. 44.

Si opinio est mihi moraliter certa, opposita non est probabilis, si vero est tantum probabilior, opposita est minus probabilis, n. 45.

Et ideo cum iudicio reflexo certo de objectivâ morali certitudine opinionis non fiat aliud reflexum de objectivâ probabilitate; stat autem cum reflexo certo de objectivâ probabilitate aliud reflexum certum de objectivâ minori probabilitate, ibid.

Est quoties una est certo probabilior, opposita sit certo probabilis, non tamen quoties una est certo probabilis, opposita etiam est certo probabilis, n. 46.

Si veritas opinionis A est certo probabilis, etiam falsitas ejusdem opinionis A est talis; & veritas opinionis B est etiam talis, n. 47.

Quantum augetur probabilitas veritatis unius opinionis, tantum decrevit probabilitas falsitatis ejusdem, & veritatis opposita opinionis, ibid.

In presenti omnes propositiones sunt modales, & non transcendunt ad absolutas, n. 48.

Modalis nil absolute affirmat de veritate, sed unice modum veritatis, ibid.

Potest modus esse certo verus, & dictum esse evidenter falsum, n. 49.

Nulla illatio a certitudine morali, aut probabilitate veritatis ad veritatem, n. 50. 51.

LOquor in presenti unice, & præcisè de N. solo iudicio evidenti reflexo supra objectivam certitudinem moralem, aut probabilitatem, sive maiorem, sive æqualem, sive minorem, veritatis opinionis; & quero, an tale iudicium reflexum evidens de solâ objectivâ certitudine morali, aut probabilitate, sive maiori, sive æquali, sive minori, se solo, seu ut separatim ab omni alio iudicio, sive evidenti reflexo supra objectivam probabilitatem veritatis opinionis oppositæ, sive directo subjectivè moraliter certo, aut probabili, aut probabili, sit satis ad sine peccato formali, aut cum formali honestate operandum? Ut autem mea mens facili patet, pono sub unicum conspectum conclusiones, seorsim tamen probandas, tantò magis, quòd una plurimum prodest alteri, & veritas unius longè clarior, aditum parat veritati alterius non ita notæ.

Dico 1. Ad sine peccato formali, & ad N. honestè formaliter operandum, satis se solo est iudicium reflexum evidens de objectivâ certitudine morali veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subjectivè moraliter certo de ejusdem opinionis veritate.

Dico 2. Ad sine peccato formali, & ad formaliter honestè operandum, satis se solo est iudicium reflexum evidens de objectivâ probabilitate practicâ veritatis opinionis, suspensio omni iudicio directo subjectivè probabili practice de veritate, & omni directo minus probabili de falsitate ejusdem opinionis, (si hoc est possibile) immò suspensio quoque omni iudicio reflexo evidenti de minori objectivâ probabilitate falsitatis ejusdem opinionis, si tale iudicium reflexum de minori probabilitate falsitatis possibile sit.

Dico 3. Ad sine peccato formali, aut cum N. formali honestate operandum, satis se solo est iudicium reflexum evidens de objectivâ equali probabilitate practicâ veritatis opinionis, suspensio tum omni iudicio directo subjectivè practicè probabili tam de veritate, quam de falsitate ejusdem opinionis; tum omni reflexo evidenti de objectivâ equali probabilitate falsitatis ejusdem opinionis, seu, quod idem est, æquali objectivâ probabilitate veritatis opinionis oppositæ.

Dico 4. Ad sine peccato formali, aut honestè formaliter operandum, satis se solo est iudicium